

УДК69.003:658.512.4

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ І ДОСТУПНОСТІ ЖИТЛА

МИХАЙЛОВА І.О.^{1*}, асп.

^{1*} Кафедра планування і організації виробництва, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпропетровськ, Україна, тел. +38 (0562) 46-93-66, e-mail: innakorchnaya@rambler.ru, ORCID ID: 0000-0002-3647-3972

Анотація. Мета. У сучасних, досить складних умовах розвитку економіки України однією з важливих невирішених проблем є забезпечення населення житлом з урахуванням фактору функціональності і доступності житла. Сьогодні на пересічного громадянина України приходиться 23,2 квадратних метри загальної площі. Значна частина населення проживає в незадовільних умовах, що не відповідають будівельним стандартам. Ця проблема є однією з найбільш важливих для розвитку суспільства, оскільки призводить до зниження рівня життя населення, поширення бідності, зростання міграції, депопуляції населення та погіршення якості людських ресурсів в цілому. Оскільки ситуація стосовно забезпечення населення житлом стоїть досить гостро, суттєвим є вивчення ряду факторів, які впливають на вдосконалення та формування організаційних механізмів щодо питань функціональних якостей і доступності житла. **Методика.** Розглядаючи ситуацію «доступного житла» було порівняно підходи у Європейських країнах щодо визначення категорії «доступне житло», з визначенням в Україні. **Результати.** Порівнюючи поняття «доступного житла» Українських та Європейських стандартів доступності, було відзначено, що в Україні при визначенні поняття «доступне житло» суттєва увага припадає фінансовій складовій доступності житла, основою якого є придбання житла, а в Європі обов'язковим є доступність не лише на стадії придбання житла, але й його експлуатації. При цьому житло має бути «доступним» не лише для купівлі, але й для оренди, оренди з правом викупу. Також вагомим складовою «доступності» є якість житла, яка має задовольняти соціально-побутовим вимогам та функціональним якостям. **Наукова новизна.** Аналіз зарубіжних підходів до визначення понять «доступне» житло засвідчив наявність їх суттєвих відмінностей від вітчизняних підходів. **Практична значимість.** Аналіз зарубіжного досвіду з урахуванням факторів, які впливають на доступність житла, повинен сприяти більш обґрунтованому й раціональному вирішенню питання щодо підвищення рівня доступності житла в Україні.

Ключові слова: житловий фонд; доступність; функціональність; будівельні стандарти; «доступне житло»

АНАЛИЗ ФАКТОРОВ ФУНКЦИОНАЛЬНОСТИ И ДОСТУПНОСТИ ЖИЛЬЯ

МИХАЙЛОВА И.А.^{1*}, асп.

^{1*} Кафедра планирования и организации производства, Государственное высшее учебное заведение «Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры», ул. Чернышевского, 24-а, 49600, Днепропетровск, Украина, тел. +38 (0562) 46-93-66, e-mail: innakorchnaya@rambler.ru, ORCID ID: 0000-0002-3647-3972

Аннотация. Цель. В современных, достаточно сложных условиях развития экономики Украины одной из важных нерешенных проблем является обеспечение населения жильем с учетом фактора функциональности и доступности жилья. Сегодня на рядового гражданина Украины приходится 23,2 квадратных метра общей площади. Значительная часть населения проживает в неудовлетворительных условиях, что не соответствует строительным стандартам. Эта проблема является одной из наиболее важных для развития общества, поскольку приводит к снижению уровня жизни населения, распространению бедности, росту миграции, депопуляции населения и ухудшению качества человеческих ресурсов в целом. Поскольку ситуация относительно обеспечения населения жильем стоит достаточно остро, существенным является изучение ряда факторов, влияющих на совершенствование и формирование организационных механизмов по вопросам функциональных качеств и доступности жилья. **Методика.** Рассматривая ситуацию «доступного жилья» было сравнительно подходы в Европейских странах по определению категории «доступное жилье», с определением в Украине. **Результаты.** Сравнение понятия «доступного жилья» Украинских и Европейских стандартов доступности, было отмечено, что в Украине при определении понятия «доступное жилье» существенное внимание приходится финансовой составляющей доступности жилья, основой которого является приобретение жилья, а в Европе обязательным является доступность не только на стадии приобретения жилья, но и его эксплуатации. При этом жилье должно быть «доступным» не только для покупки, но и для аренды, аренды с правом выкупа. Также весомой составляющей «доступности» является качество жилья, которое должно удовлетворять социально-бытовым требованиям и функциональным качествам. **Научная новизна.** Анализ зарубежных подходов к определению понятий «доступное» жилье показал наличие их существенных отличий от отечественных подходов. **Практическая значимость.** Анализ зарубежного опыта с учетом факторов, влияющих на доступность жилья, должен способствовать более обоснованному и рациональному решению вопроса, который касается повышения уровня доступности жилья в Украине.

Ключевые слова: жилищный фонд; доступность; функциональность; строительные стандарты; «доступное жилье»

THE ANALYSIS OF THE FUNCTIONALITY FACTORS AND HOUSING AFFORDABLE

МΥΚΗΑΙΛΟΒΑ Ι.Ο. ^{1*}, *postgrad.*

^{1*} Department of planning and organization of production. State Higher Education Establishment "Pridneprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture", 24-A, Chernishevskogo str., Dnipropetrovsk 49600, Ukraine, тел. +38 (0562) 46-93-66, e-mail: innakorchnaya@rambler.ru, ORCID ID: 0000-0002-3647-3972

Abstract. Purpose. In modern, difficult conditions of development of economy of Ukraine one of important unsolved problems is provides of accommodation of population taking into account the factor of functionality and availability. Today on the ordinary citizen of Ukraine there are 23,2 square meters of total area. Considerable part of population lives in poor conditions that do not meet building standards. This problem is one of the most important for the development of society, since it leads to lower living standards, spread of poverty, increased migration, and depopulation worsening of quality of human resources in general. As the situation in relation to provision of housing is quite acute, it is essential to study a number of factors that affect the formation and improvement of organizational mechanisms on issues of functional qualities and availability of accommodation. **Methodology.** Considering the situation of «affordable housing» has been compared to approaches in European countries regarding definition of the category «affordable housing» with determination in Ukraine. **Findings.** Comparing the concept of «affordable housing» Ukrainian and European standards of accessibility, it was noted that in Ukraine in the definition of «affordable housing», considerable attention has to finance part of the affordability of housing, which is based on the acquisition of property, and in Europe it is obligatory to availability, not only at the stage of acquisition housing, but also his exploitation. In this case, the housing must be «affordable» not only for shopping but also for rent, lease with option to purchase. Also a significant factor in «affordability» is the quality of housing, which must satisfy the requirements of the Social Welfare and functional qualities. **Originality.** The analysis of foreign approaches to the definition of «affordable» housing showed the presence of significant differences from domestic approaches. **Practical value.** The analysis of foreign experience should contribute to a more reasonable and rational solution of the problem, which concerns the increasing availability of housing in Ukraine, taking into account factors that influencing on the affordability of housing.

Key words: housing stock; affordability; functionality; construction standards; «Affordable housing»

Постановка проблеми

У сучасних, досить складних умовах розвитку економіки України однією з важливих невирішених проблем є забезпечення населення житлом з урахуванням фактору функціональності і доступності житла. Сьогодні на пересічного громадянина України приходиться 23,2 квадратних метри загальної площі. Слід відзначити, що значна частина населення проживає в незадовільних умовах, що не відповідають будівельним стандартам. Ця проблема є однією з найбільш важливих для розвитку суспільства, оскільки призводить до зниження рівня життя населення, поширення бідності, зростання міграції, депопуляції населення та погіршення якості людських ресурсів в цілому [1;3;4].

Метою статті

Вивчення ряду факторів, які впливають на вдосконалення та формування організаційних механізмів щодо питань функціональних якостей і доступності житла.

Виклад основного матеріалу

Розглядаючи ситуацію «доступного житла» суттєвим є розглянути підходи у європейських країнах до визначення категорії «доступне житло», та порівняти з визначенням в Україні.

Займаючись та розглядаючи питання доступного житла Європейська Економічна Комісія ООН характеризувала фактор «доступного житла» як

наявність у домогосподарств фінансової можливості, не зменшуючи загального рівня життя, забезпечити себе житловою площею, яка відповідає ряду вимог:

- розмір;
- якість;
- розташування будинку в добре інтегрованому в житлове середовище районі з різним складом населення;
- розумним рівнем експлуатаційних, комунальних і транспортних витрат;
- наявності гарантованого права володіння ним (соціальне чи орендоване або оренда з правом викупу) [2;7;14].

Розглядаючи питання доступного житла в Україні, відповідно до закону «Державної цільової соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2010-2017 роки», доступне житло – це недороге житло, яке спроможні придбати громадяни з невисоким рівнем доходів, що потребують поліпшення житлових умов, яке має реалізовуватись на засадах:

- надання одноразової цільової державної допомоги зазначеним громадянам для здійснення ними першого внеску на будівництво (придбання) доступного житла;
- визначення забудовника (замовника) такого житла виключно на конкурсній основі;
- безоплатне надання в користування забудовнику (замовнику), який здійснює будівництво доступного житла, земельних ділянок для такого будівництва;

- відмови від залучення коштів населення, коштів державного та місцевих бюджетів, що використовуються для будівництва доступного житла, на розвиток інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури відповідного населеного пункту;

- будівництво забудовником (замовником) житла, що матиме невисоку вартість;

- своєчасне підведення магістральних та інших інженерних мереж до межі земельної ділянки, на якій споруджується доступне житло, власниками цих мереж [9].

Порівнюючи поняття «доступного житла» в попередньо розглянутих Українських та Європейських стандартах доступності, слід відзначити, що в Україні при визначенні поняття «доступне житло» суттєва увага припадає фінансовій складовій доступності житла, основою якого є придбання житла, а в Європі обов'язковим є доступність не лише на стадії придбання житла, але й його експлуатації, при цьому житло має бути «доступним» не лише для купівлі, але й для оренди, оренди з правом викупу. Також вагомою складовою «доступності» є якість житла, яка має задовольняти соціально-побутовим вимогам та функціональним.

В ході роботи Європейської економічної комісії ООН з питань житлового господарства та землекористування було здійснено аналіз європейського ринку житла [14]. Як результат цієї роботи, було виявлено цілий ряд проблем, що характерні майже для всіх країн регіону, а саме:

- брак доступного житла (житловий ринок розвинений слабо, не збалансований, житло часто пропонується в обмеженому асортименті або по важкодоступним цінам);

- недостатня безпека житлових будинків та антисанітарні умови в оселях (значна частина житлового фонду занепала, багато житлових приміщень знаходяться в незадовільному санітарному стані, житло часто не відповідає встановленим нормам, а багато старих будинків вкрай потребують ремонту);

- досить низький рівень енергоефективності та невідповідність екологічним вимогам (не забезпечується раціональне використання ресурсів при експлуатації);

- значна частина житла є незадовільної якості (застосування токсичних будівельних матеріалів, антисанітарні умови, недосконалі протипожежні засоби, незахищеність від забрудненого повітря і шуму, важкодоступність для інвалідів, благоустрій прибудинкових територій) [15;16].

Причинами такої ситуації є:

- зведення будинків без дозволу на будівництво;
- низька якість будівельних робіт, що не відповідає положенням будівельних кодексів;
- недотримання вимог безпеки при виконанні будівельно-монтажних робіт.

Розглядаючи Європейський досвід, слід відзначити, що перераховані проблеми також є актуальними для житлового фонду України. Розглядаючи ситуацію, яка склалася в Україні, виділяються основні причини недостатньої якісної кількості доступного житла, де є проблеми, пов'язані з попитом та пропозиціями, що проявляються у:

- катастрофічній загальній нестачі житла, з якою стикається більшість населення, а особливо якісного, функціонального, доступного житла;

- обмеженість вибору житла за цінами, що є розумними по відношенню до доходів;

- обмеженості вибору форм володіння або придбання житла у власність (соціальне і орендоване житло);

- відсутності гарантій володіння.

Один з українських вчених Андрій Сердюк визначив три основні групи факторів впливу на доступність житла, а саме :

- фінансова спроможність населення, перша група;

- характеристики ринку житла, друга група;

- державна політика в житловій сфері, третя група [11].

До першої групи входить перелік таких підфакторів:

- обсяг накопичень (накопичувальна поведінка населення);

- демографічні показники домогосподарств;

- рівень доходів населення;

- рівень інфляції;

- доступність іпотечного кредитування.

До другої групи входять такі підфактори:

- ринкова вартість житла;

- обсяги будівництва житла в країні;

- тарифи на житлово-комунальні послуги;

- ступінь задоволення житловими умовами та наявні житлові потреби населення;

- структура запропонованого житла на ринку ;

- собівартість будівництва житла;

- податки на житло та їх диференціація;

- обсяг застарілого і аварійного житла.

До третьої групи входять наступні підфактори:

- чіткі, прозорі механізми виділення землі, погодження технічної документації;

- сприяння розвитку конкуренції в будівельній галузі;

- розвиток проектного фінансування як більш цивілізованої альтернативи традиційному дольовому будівництву;

- зменшення податкового навантаження на будівельні підприємства;

- посилення контролю за показниками собівартості будівництва;

- виділення мікрорайонів під масову забудову малоповерхового житла з використанням економічних і теплоефективних проектів будинків;

- введення заборони на виділення земельних ділянок під забудову в межах населених пунктів без наявності затвердженого генплану;

- будівництво соціального житла, що призначається для певних категорій громадян;
- розвиток ринку інвесторів;
- чіткі критерії кредитування та субсидювання певних категорій громадян;
- розвиток фінансових інструментів іпотечного ринку;
- політика енергозбереження в житловому секторі.

Отже, підвищення рівня доступності житла має лежати в площині вирішення наведених вище проблем та з урахуванням вказаних факторів.

Висновки

Аналіз зарубіжних підходів до визначення понять «доступне» житло засвідчив наявність їх суттєвих відмінностей від вітчизняних підходів. Європейські фахівці до основних характеристик доступності житла включають не лише можливість придбання житла домогосподарством без зміни свого загального

рівня житла, але й розумний розмір експлуатаційних витрат, що відповідають їх вимогам та якості житла, наявність гарантованого права володіння ним. Разом з тим невід'ємними характеристиками будь-якого, в тому числі доступного, житла є його безпечність та функціональність.

Аналіз факторів, які впливають на розвиток будівництва доступного житла в Україні, показав, що найбільший вплив на даному етапі розвитку економіки мають зовнішні фактори, а саме: інфляція; бюджетно-фінансова та податкова політика держави; наявність дієвих механізмів контролювання та регулювання процесу виконання та фінансування державних соціальних програм; наявність органів державної влади, які б виступали гарантами для фінансових установ, що здійснюють кредитування будівництва; купівлі муніципалітетами доступного житла чи самофінансування будівництва об'єктів доступного житла

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

1. Введення в експлуатацію житлових будинків. Режим доступу: <http://kh.ukrstat.gov.ua/index.php/pryiniattia-v-ekspluatatsiiu-ob-iekktiv-sotsialnoi-sfery-shchokvartalno> – Назва з екрана. – Перевірено: 15.03.2015.

Vvedennya v ekspluatatsiyu zhitlovi budinkiv (Commissioning of the houses). Available at: <http://kh.ukrstat.gov.ua/index.php/pryiniattia-v-ekspluatatsiiu-ob-iekktiv-sotsialnoi-sfery-shchokvartalno>. (Accessed 20 March 2015).

2. Europe: House Price Changes, 5 Yrs (%) // Globalpropertyguide. Residential property data – Режим доступу: <http://www.Globalpropertyguide.com/Europe/price-change-5-years>. (Accessed 15 March 2015).

Європа: Будинки Ціна Зміни, 5 років (%) // Глобальне керівництво власності. Дані житлової нерухомості. Режим доступу: <http://www.Globalpropertyguide.com/Europe/price-change-5-years>. – Назва з екрана. – Перевірено: 15.03.2015.

3. Житловий фонд України. Прийняття в експлуатацію житла за видами житлових будівель (щорічно). Режим доступу: <http://kh.ukrstat.gov.ua/index.php/pryiniattia-v-ekspluatatsiiu-zhytla-za-vydamy-zhytlovykh-budivel-shchorichno> – Назва з екрана. – Перевірено: 11.03.2015.

Zhitloviy fond Ukrayini. Priynyattya v ekspluatatsiyu zhitla za vidami zhitlovi budivel (shchorichno). [The housing stock of Ukraine. Adoption of housing by type of residential buildings (annually)]. Available at: <http://kh.ukrstat.gov.ua/index.php/pryiniattia-v-ekspluatatsiiu-zhytla-za-vydamy-zhytlovykh-budivel-shchorichno> (Accessed 11 March 2015).

4. Заславець Т. М. Сучасні тенденції житлового будівництва у містах України / Т. М. Заславець. // Перспективні напрямки проектування житлових та громадських будівель. – К. : Київ ЗДНІЕП, – (спеціальний випуск). 2004. – С. 16-20.

Zaslavets T. M. Suchasni tendentsiyi zhitlovogo budivnitstva u mistah Ukrayini [Modern trends in urban housing Ukraine] // Perspektivni napryamki proektuvannya

zhitlovi ta gromadskih budivel. – К. : Kiyiv, ZDNIIEP, – (spetsialniy vipusk)., 2004. – 16-20 p.

5. Зубова Е. Рецепт доступности /Елена Зубова, Владимир Грязневич // Эксперт Северо-Запад. – 2007. - №20 (322)/28 мая. - Режим доступа: http://www.expert.ru/printissues/northwest/2007/20/dostupnost_zhilya/ – Назва з екрана. – Перевірено: 01.03.2015.

Zubova E. Retsept dostupnosti /Elena Zubova, Vladimir Gryaznevich [The recipe accessible] // Ekspert Severo-Zapad. – 2007. - №20 (322)/28 maya. - Available at http://www.expert.ru/printissues/northwest/2007/20/dostupnost_zhilya (Accessed 01 March 2015).

6. Косарева Н. Доступно ли россиянам жилье? / Н. Косарева, А. Туманов //: Электронная версия бюллетеня «Население и общество». – 2007. – № 307-308 от 29 октября - 11 ноября - Режим доступа: <http://www.demoscope.ru/weekly>. – Назва з екрана. – Перевірено: 01.03.2015.

Kosareva N. Dostupno li rossiyanam zhile? / N. Kosareva, A. Tumanov [Are Russians housing?] // Demoskop Weekly: Elektronnaya versiya byulletenya «Naselenie i obschestvo». – 2007. – № 307-308 ot 29 oktyabrya - 11 noyabrya Available at: <http://www.demoscope.ru/weekly>. (Accessed 01 March 2015).

7. Косарева Н. Об оценке доступности жилья в России /Н. Косарева, А.Туманов // Вопросы экономики. – 2007. - №7. - С. 118-135. - Режим доступу: http://www.urbaneeconomics.ru/publications/?mat_id=380. - ISSN 0042-8736 Назва з екрана. – Перевірено: 15.03.2015.

Kosareva N. Ob otsenke dostupnosti zhilya v Rossii /N. Kosareva, A.Tumanov [On the assessment of housing affordability in Russia] // Voprosy ekonomiki. 2007.-№7.-S.118-135.Available at: http://www.urbaneeconomics.ru/publications/?mat_id=380. - ISSN 0042-8736 (Accessed 15 March 2015).

8. Неспай К.В. Сучасні вимоги до доступного житла // Інженерні системи та техногенна безпека. – Вісник Донбаської національної академії будівництва і архітектури. - вип.5(91). – 2011. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vdnabia/2011_5/41-91.pdf – Назва з екрана. – Перевірено: 10.03.2015.

Nespay K.V. Suchasni vimogi do dostupnogo zhitla (The modern requirements for affordable housing)// Inzhenerni sistemi ta tehnogenna bezpeka [Engineering systems and technological safety]. – Visnik Donbaskoyi natsionalnoyi

akademiyi budivnitsva i arhitekturi. - vip.5(91). - 2011. Available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/VDnabia/2011_5/41-91.pdf (Accessed 10 March 2015).

9. Про заходи щодо будівництва доступного житла в Україні та поліпшення забезпечення громадян житлом / Президент України; Указ від 08.11.2007 № 1077/2007 // Верховна рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1077%2F2007> Названіе з екрану. – Перевірено: 15.03.2015.

Pro zahodi shchodo budivnitsva dostupnogo zhitla v Ukraini ta polipshennya zabezpechennya gromadyan zhitlom [On measures for affordable housing in Ukraine and improve the provision of public housing] / Prezident Ukraini; Ukaz vid 08.11.2007 № 1077/2007 // Verhovna rada Ukraini. Ofitsiyi veb-sayt. – Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1077%2F> (Accessed 15 March 2015).

10. Руди Л.Ю. Методические подходы к определению показателя доступности жилья и их применение / Л.Ю. Руди, Т.А. Тропникова // Сибирская финансовая школа. – 2006. – № 4. – С. 27-33– Режим доступа: <http://www.sifbd.ru/e-library> – Названіе с екрану. – Проверено: 10.03.2015.

Rudi L.Yu. Metodicheskie podhody k opredeleniyu pokazatelya dostupnosti zhilya i ih primenenie [Methodological approaches for definitions and indicators holdings accessible Gilles s Application] / L.Yu. Rudi, T.A. Tropnikova // Sibirskaya finansovaya shkola (Siberian finansovaya the school.). – 2006. – № 4. 27-33pp. Available at: <http://www.sifbd.ru/e-library> (Accessed 10 March 2015).

11. Сердюк А.В. Організаційно-економічний механізм формування ринку доступного житла в Україні // автореферат дисертації на здобуття наук. ступеня к.е.н., -К., 2010

Serdyuk A.V. Organizatsiyno-ekonomichniy mehanizm formuvannya rinku dostupnogo zhitla v Ukraini [Organizational-economic mechanism of market affordable housing in Ukraine] // avtoreferat disertatsiyi na zdobuttya nauk.stupenya k.e.n., -K., 2010

12. Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України у 2013 році / Державний комітет статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/gdn/sdh/sdh2_013.htm – Названіе с екрану. – Проверено: 10.03.2015.

Sotsialno-demografichni harakteristiki domogospodarstv Ukraini u 2013 rotsi [Socio-demographic characteristics of households in Ukraine in 2013] / Derzhavniy komitet statistiki Ukraini. Ofitsiyi sayt. – Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/gdn/sdh/sdh2_013.htm (Accessed 10 March 2015).

13. Сравниваем социальное жилье у нас и за рубежом // Строительная Газета – Режим доступа: <http://sob.ru/archive/sravniyaem-sotsialnoe-zhile-u-nas-i-za-rubejom>. – Названіе с екрану. – Проверено: 10.03.2015.

Sravniyaem sotsialnoe zhile u nas i za rubezhom [Compare social housing in this country and abroad] // Stroitel'naya Gazeta – Available at: <http://sob.ru/archive/sravniyaem-sotsialnoe-zhile-u-nas-i-za-rubejom>. (Accessed 10 March 2015).

14. Tombari E. About Defining Housing Affordability: Overview of Defining Housing Affordability/ Edward Tombari // National Association of Home Builders: Reshaping and Enriching our Communities. - Режим доступу: <http://www.nahb.org/generic.aspx?sectionID=1013&genericContentID=93314>

Томбарі Е. Про визначення доступності житла: Огляд визначення доступності житла / Едуард Томбарі // Національної асоціації будівельників житла: Реорганізація і збагачення нашого Співтовариства. - Режим доступу: <http://www.nahb.org/generic.aspx?sectionID=1013&genericContentID=93314> – Названіе з екрану. – Перевірено: 10.03.2015.

15. Щербакова Е. Средняя обеспеченность жильем населения стран СНГ остается низкой / Е. Щербакова //; Институт демографии Государственного университета Высшей школы экономики. – М. : – 2007. С. 293–294.

Shcherbakova E. Srednyaya obespechennost zhilem naseleniya stran SNG ostaetsya nizkoy [The average supply of housing in CIS countries remains low] / E. Shcherbakova //; Institut demografii Gosudarstvennogo universiteta Vysshey shkoly ekonomiki (Institute of Demography of the State University Higher School of Economics). – М. : – 2007. 293–294pp.

16. Щербакова Е. Уровень благоустройства жилья остается неудовлетворительным - в некоторых странах СНГ менее половины жилых помещений оборудовано водопроводом и канализацией / Е. Щербакова //; Институт демографии Государственного университета Высшей Школы экономики. – М.: – 2007,– С.295 – 298.

Shcherbakova E. Uroven blagoustroystva zhilya ostaetsya neudovletvoritelnyy - v nekotoryh stranah SNG menee poloviny zhilyh pomeshcheniy oborudovano vodoprovodom i kanalizatsiyey [The level of home improvement is still not satisfactory - in some CIS countries less than half the dwellings equipped with water supply and sanitation] / E. Shcherbakova //; Institut demografii Gosudarstvennogo universiteta Vysshey Shkoly ekonomiki (Institute of Demography of the State University Higher School of Economics). – М.: – 2007. 295 – 298pp.

Стаття рекомендована до публікації д-ром техн.наук, проф. Т. С. Кравчуновською

Надійшла до редколегії: 01.04.2015 р.